

Declaració de Iran Human Rights Monitor, al Consell de Drets Humans de les Nacions Unides, sobre les violacions de drets humans, i execucions a l'Iran, durant 2024

La necessitat d'abordar l'alarmant augment de les execucions a la República Islàmica de l'Iran

Les violacions rampants i greus dels drets humans a la República Islàmica de l'Iran, inclòs un augment impressionant del nombre d'execucions el 2024 i la seva continuació el 2025, requereixen una acció ràpida i concreta del Consell de Drets Humans de les Nacions Unides. El 2024, les autoritats iranianes van executar uns 1.000 presoners en 86 presons, segons dades precises recopilades des de l'Iran. [1] Entre les víctimes hi havia almenys 32 dones i sis menors delinqüents.

El 2024, l'Iran va executar més dones que qualsevol altre país on es disposa de dades. Unes 653 de les execucions, aproximadament el 65 per cent, van tenir lloc des que Masoud Pezeshkian va assumir el càrrec de president a l'agost. Tot i que la majoria de les execucions es van basar en delictes relacionats amb les drogues, almenys una dotzena de dissidents, inclosos els arrestats durant els aixecaments nacionals del 2022 i el 2019, també van ser executats malgrat un clam internacional.

Les execucions del 2024 van ser el total més alt registrat en les últimes tres dècades a l'Iran i reflecteixen la continuació d'una cultura d'impunitat, alimentada en part pel fracàs de les Nacions Unides i d'altres organismes internacionals competents a l'hora d'exigir responsabilitats a les autoritats iranianes pels crims, atrocitats de 1981-1982 i la massacre de 30.000 presoners de 1988, tal com es documenta a l'informe històric del 17 de juliol de 2024 del relator especial de les Nacions Unides sobre l'Iran, que va escriure que les execucions extrajudicials de 1988 i les desaparicions forçades de presos polítics equivalen a crims de lesa humanitat en curs.

L'informe sobre crims i atrocitats, del relator especial de les Nacions Unides, va declarar: "La massacre de 1988 a la República Islàmica de l'Iran es refereix a l'atac 'sistemàtic' i 'extens' contra una població civil que va provocar assassinats en massa, execucions sumàries, arbitràries i extrajudicials, així com desaparicions forçades de milers de presos polítics entre juliol i setembre de 1988. Tres dècades i mitja després (més de 35 anys) les desaparicions forçades continuen. La gran majoria dels presoners executats eren membres i simpatitzants de l'Organització dels Mojahidins del Poble de l'Iran (PMOI), també coneguda com Mujahedin-e Khalq (MEK), tot i que centenars d'individus pertanyents a grups i organitzacions polítiques d'esquerra també van desaparèixer i van ser executats". [2]

"La massacre de 1988 es va iniciar arran d'una fatwa (decret religiós) de l'aleshores líder suprem de l'Iran, l'aiatol·là Ruhollah Musavi Khomeini, tot i que els testimonis, i molts supervivents de la massacre, han informat al relator especial que el pla d'execució dels presoners estava en marxa diversos mesos abans de la massacre". [3]

L'informe afegeix que "hi ha proves considerables que els assassinats massius, la tortura i altres actes inhumans contra membres del PMOI es van dur a terme amb intenció genocida". [4]

"És evident que la fatwa de Khomeini de 1988 va ordenar intencionadament i amb propòsit les execucions massives de tots els membres fermes del PMOI, una ordenança que també es va implementar posteriorment contra membres d'altres grups. Els botxins deliberats van implementar la fatwa de Khomeini en ple coneixement que estaven cometent crims internacionals assassinant de manera sistemàtica i deliberada presos polítics a tot el país de manera coordinada". [5]

"La magnitud i el nombre dels implicats en aquests crims és enorme, des del líder suprem, els jutges de la Sharia, els fiscals, representants del Ministeri d'Intel·ligència, membres de la "comissió de la mort" i els seus facilitadors; guàrdies de presons, membres de la Guàrdia Revolucionària i tots aquells que van facilitar la comissió d'aquests crims en el dret internacional i la seva posterior ocultació continuada". [6]

Presos polítics condemnats a mort

Actualment, més de 50 presos polítics es troben en el corredor de la mort per diversos càrrecs. Algunes d'aquestes sentències han estat confirmades pel Tribunal Suprem, creant condicions molt perilloses. Els advocats d'alguns dels presos han afirmat repetidament que els seus clients van ser condemnats a mort en processos judicials injustos que no observaven les normes de judici just. Cal destacar que molts d'aquests advocats es troben sota pressió i assetjament per part de les agències de seguretat.

En una novetat alarmant, el novembre de 2024, el poder judicial iranià va condemnar a mort sis activistes polítics. Abolhassan Montazer (65), Pouya Ghobadi (32), Vahid Bani-Amerian (32), Babak Alipour (33), Ali Akbar Daneshvarkar (57) i Mohammad Taghavi (58). Van ser condemnats a execució per càrrecs falsos, com ara "pertinença a l'Organització dels Mojahidins del Poble de l'Iran (PMOI)", "conspiració contra la seguretat nacional i conspiració de l'Iran", "rebel·lió armada contra el govern", "formació d'un grup per pertorbar la seguretat nacional" i "destrucció de propietats públiques amb un llançador". Aquests individus van ser sotmesos a mesos d'interrogatoris i tortures, les seves condemnes les ha decretat el jutge Iman Afshari, president de la sala 26 del Tribunal Revolucionari de Teheran.

És important assenyalar que aquestes condemnes s'afegeixen a les anteriors condemnes de mort injustes imposades a altres quatre presos polítics, Behrouz Ehsani (69), Mehdi Hassani (48) i Mohammad Javad Vafaie Sani (29), amb el pretext de la seva afiliació al PMOI, i Pakshshan Azizi (40), membre de la minoria oprimida de Kurdish (40).

A més, el Tribunal Suprem va confirmar les condemnes a mort per Pakshshan Azizi, Behrouz Ehsani i Mehdi Hassani el 7 de gener de 2025.

Les execucions utilitzades com a eina per sufocar la dissidència

L'ús d'execucions, almenys quatre de les quals es van dur a terme en públic el 2024, en clara violació dels estàndards internacionalment reconeguts de degut procés, són utilitzats com a eina política per les autoritats iranianes com a mitjà per terroritzar i intimidar el públic i per frustrar qualsevol esclat de protestes a nivell nacional, com va ser el cas el 2017, 2019 i 2022.

Els grups de drets humans assenyalen que aproximadament el 92 per cent de les execucions recents a l'Iran s'han dut a terme en secret, i només el vuit per cent han estat informats pels mitjans estatals.

Durant l'últim any, els presos polítics de 34 presons d'arreu del país han fet una campanya de "No a l'execució dimarts", fent una vaga de fam cada dimarts per protestar contra la pena de mort a l'Iran.

És hora d'establir un mecanisme de responsabilitat

Amb l'augment d'execucions, és imprescindible que l'ONU estableixi un mecanisme de rendició de comptes per fer front a la cultura d'impunitat que ha prevalgut a l'Iran durant els últims 46 anys.

L'informe del relator especial ha obert un camí cap a la justícia i la fi de la impunitat a l'Iran.

El Consell de Drets Humans, d'acord amb les recomanacions del Relator Especial, hauria d'establir un mecanisme de responsabilitat internacional per posar fi a la impunitat dels crims i atrocitats de l'Iran, entre els quals destaquen les execucions extrajudicials de 1988 i les desaparicions forçades.

A més, els estats membres individuals de l'ONU haurien d'utilitzar el principi de jurisdicció universal per investigar, emetre ordres de detenció i processar els funcionaris iranians responsables de "crims i atrocitats", inclosos crims contra la humanitat, així com genocidis i altres violacions greus dels drets humans que equivalguin a crims de dret internacional.

Els estats membres també haurien de considerar la possibilitat d'imposar sancions selectives als funcionaris del govern, la judicatura i les forces de seguretat de l'Iran que són responsables de reprimir els dissidents i abusar de la pena de mort per intimidar la població.

[1] Informe anual sobre els drets humans a l'Iran: 2024 - Iran Human Rights Monitor (Iran HRM), 7 de gener de 2025, disponible a: <https://iran-hrm.com/2025/01/07/annual-report-on-human-rights-in-iran-2024/>.

[2] "Crims atroçitats" i violacions greus dels drets humans comeses per la República Islàmica de l'Iran (1981–1982 i 1988): conclusions detallades del Sr. Javaid Rehman, el relator especial sobre la situació dels drets humans a la República Islàmica de l'Iran, 17 de juliol de 2024, p. 29, disponible a: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/countries/iran/20240717-SR-Iran-Findings.pdf>.

[3] Ibídem, pàg. 30.

[4] Ibídem, pàg. 12.

[5] Ibídem, pàg. 38.

[6] Ibídem, 59.

[7] Iran: Sis homes en risc d'execució després d'un judici molt injust - Amnistia Internacional, Acció Urgent, 23 de gener de 2025, disponible a: <https://www.amnesty.org/en/documents/mde13/8965/2025/en/>

Si voleu veure aquesta declaració en l'anglès original, entreu aquí:

<https://acat.pangea.org/wp-content/uploads/2025/02/Iran-statement-for-UN-HRC.pdf>

Aquesta declaració ha tingut el suport i l'adhesió de l'ACAT Espanya-Catalunya, el dia 5 de febrer de 2025